

**rijksuniversiteit
groningen**

**Het belang van openbare plekken voor intergenerationeel contact
in de wijk Selwerd**

Naam: Annejan Visser

Studentnummer: 2232774

Opleiding: Bsc Sociale Geografie & Planologie

Begeleidster: dr. B. van Hoven

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Theoretisch Kader	5
2.1 Intergenerationeel contact	5
2.2 Openbare plekken	7
3. Methodologie	8
3.1 Dataverzameling	8
3.2 Selwerd: Context	9
3.3 Respondenten	11
4. Resultaten	12
5. Conclusie	18
6. Appendix	20
6.1 Interviewguide	20
6.2 Literatuurlijst	21

Samenvatting

In de wijk Selwerd in Groningen wijkt de sociale samenhang negatief af van het stedelijk gemiddelde. Dit blijkt uit een analyse van de gemeente Groningen (2010). De gemeente Groningen wil de leefbaarheid op de openbare plekken in de wijk verbeteren (gemeente Groningen, 2010). Om de leefbaarheid te verbeteren is het voor de gemeente Groningen van belang om te weten in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van de openbare plekken in de wijk voor sociaal contact. Dit verslag adresseert het belang van openbare plekken voor intergenerationeel contact door te verkennen welke openbare plekken in de wijk van belang zijn voor haar bevolking en te kijken naar het sociale contact dat er tot stand komt. Mijn bevindingen laten zien dat, ondanks het weinige intergenerationele contact in de wijk en het beperkte belang van openbare plekken hiervoor, Selwerd als een prettige, leefbare wijk wordt ervaren.

1. Inleiding

Vijftien jaar geleden had de wijk Selwerd in Groningen een goed imago maar er zijn sindsdien grote veranderingen geweest in de bevolkingssamenstelling; het aantal gezinnen neemt gestaag af, meer en meer alleenstaande jongeren doen hun intrede en de wijk vergrijsst (gemeente Groningen, 2010). Uit de wijkanalyse van de gemeente Groningen blijkt dat de sociale samenhang in de wijk significant negatief afwijkt van het stedelijk gemiddelde (gemeente Groningen, 2010). Ook moet er meer aandacht komen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimtes, en leefbaarheid moet worden gestimuleerd. In de wijkanalyse zijn verschillende aspecten, zoals sociale samenhang, op een kwantitatieve manier onderzocht. Om erachter te komen waarom precies de sociale samenhang significant afwijkt van het stedelijk gemiddelde is aanvullend, kwalitatief onderzoek nodig. Kwalitatief onderzoek legitimeert zich vooral door de keuze voor 'het perspectief van de onderzochte', en juist dit perspectief biedt inzicht in wat er speelt in de wijk en waar behoefte aan is. Om de leefbaarheid op openbare plekken in de wijk te verbeteren is het voor de gemeente Groningen van belang om te weten in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van deze openbare plekken voor sociaal contact. In dit onderzoek wordt er gekeken naar intergenerationeel contact, dit houdt in sociaal contact tussen studenten en ouderen in de wijk. Ouderen en studenten zijn namelijk de twee grootste groepen bewoners in de wijk (gemeente Groningen, 2010). Het is van belang om te kijken naar de mate van contact. Structureel contact op openbare plekken kan negatieve beeldvorming over de andere groep positief doen veranderen (Pettigrew, 1998). Er is al enig onderzoek gedaan naar intergenerationele relaties op buurtniveau (Pain, 2005). Het is nuttig om intergenerationele relaties op buurtniveau te onderzoeken omdat het doel van veel buurten is om de sociale interactie tussen generaties te bevorderen (Mercken, 2002). Echter, hebben cultuur en plek een sleutelrol in het vormen van intergenerationele relaties (Pain, 2005). Intergenerationele relaties is divers tussen en binnen plekken (Tesch-romer et al, 2002) met variatie in staats en historische context (Walker, 1996). De specifieke context van Selwerd kan niet los gezien worden van het intergenerationele contact in de wijk omdat intergenerationeel contact dus verschilt per plek, per tijd. Aanvullend onderzoek naar het intergenerationele contact op de openbare plekken in de wijk Selwerd kan belangrijke implicaties hebben voor beleid.

Uit de wijkanalyse van de gemeente Groningen (2010) blijkt dat er meer aandacht moet komen voor het onderhoud en beheer van de openbare ruimtes. Op sociaal gebied moet er ingezet worden op leefbaarheid en veiligheid in de wijk; het buiten zijn in de wijk, oftewel het gebruik maken van openbare ruimtes in de wijk moet worden kunnen gedaan met een fijn gevoel.

Om de leefbaarheid op openbare plekken te verbeteren is het van belang voor de gemeente Groningen om te weten in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van deze openbare plekken voor contact. In dit onderzoek wordt er gefocust op intergenerationeel contact, tussen studenten en ouderen, omdat dit de twee grootste bewonersgroepen van Selwerd zijn.

Vanuit deze probleemstelling komt de volgende onderzoeksvraag naar voren:

- *Welke openbare plekken in de wijk Selwerd zijn van belang voor intergenerationeel contact en waarom?*

Door deze vraag te beantwoorden wordt duidelijk welke wederzijdse beeldvorming heeft plaatsgevonden en welke plekken in de wijk belangrijk zijn voor contact. De resultaten zouden implicaties kunnen hebben voor het beleid van de gemeente Groningen; implicaties voor het verbeteren van de openbare ruimtes en daarmee ook het contact tussen de twee groepen.

2. Theoretisch Kader

Het theoretisch kader is ingedeeld in twee verschillende delen. Het eerste deel gaat over intergeneratieel contact, het tweede deel gaat over publieke ruimte en gebruik hiervan.

2.1 Intergeneratieel contact

Bestaand onderzoek naar intergenerationaliteit is in te delen in vier gebieden die met elkaar in verband staan (Pain, 2005). Deze gebieden zijn: transmissie tussen generaties, bijvoorbeeld welvaart en attitudes; persoonlijke relaties, contact tussen generaties, vaak binnen families; sociale identiteit tussen en binnen generationele groepen op micro- en macroniveau; en de evaluatie van intergeneratieel beleid en de praktijk (Pain, 2005).

Dit onderzoek zal zich vooral toespitsen op het contact tussen generaties, niet binnen de familie, en kijken hoe dit contact zich uit in de openbare ruimte.

Cultuur en plek hebben een sleutelrol in het vormen van intergeneratiele relaties (Pain, 2005). Intergenerationaliteit bestond al lang voor dat het onderzoek en beleid bereikte; het is divers tussen en binnen plekken (Tesch-Romer et al, 2002) met variatie in staats en historische context (Walker, 1996). De specifieke context van Selwerd kan niet los gezien worden van het intergeneratiele contact in de wijk. Intergenerationaliteit als onderdeel van sociale identiteit is ook specifiek; onze identiteiten hebben meerdere aspecten die met elkaar in verband staan en veranderen over tijd en verschillen van plaats tot plaats (Pain, 2005). Het beeld van een individu of een groep over zichzelf en anderen is deels op basis van generationele verschillen of overeenkomsten, deze identiteiten zijn niet statisch maar dynamisch (Edmunds & Turner, 2002). Ze worden beïnvloed door de relaties tussen verschillende generaties; identiteit is relationeel, veranderend en cultureel specifiek (Brah, 1999). Intergeneratiele relaties zijn niet alleen onderdeel van onze identiteit maar hebben invloed op sociale interacties, het gebruik van openbare ruimten, participatie in de gemeenschap en inspanningen om deze gemeenschap te verbeteren (Pain, 2005).

Generaties en leeftijd kunnen gezien worden als sociaal geconstrueerd (Bytheway, 1995). De culturele betekenis van oud worden en de rollen en verwachtingen daarmee geassocieerd verschillen erg per plek en persoon (Conrad, 1992). Intergenerationaliteit is dus een set van identiteiten en relaties die niet vast staan; intergenerationaliteit houdt meerdere identiteiten, percepties en vormen van interactie tussen ouderen en jongeren (in dit geval studenten) in (Pain, 2005). In een onderzoek naar sociale netwerken van ouderen en het effect van deze netwerken op hun gezondheid van Gardner (2011) wordt duidelijk dat sociale interactie tussen ouderen en jongeren bijdraagt aan de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijk. Hoe komt het dat er weinig contact is tussen studenten en ouderen in Selwerd?

Een reden voor het weinige contact tussen studenten en ouderen in Selwerd kan *het Principe van Homophily* (McPherson et al., 2001) geven. Het Principe van Homophily houdt in dat individuen eerder contact zoeken met andere individuen met dezelfde persoonskenmerken (McPherson et al., 2001). Gemeenschappelijke persoonskenmerken zorgen voor aantrekkingskracht tussen individuen. Persoonskenmerken zoals leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau, geslacht en gedrag spelen hierbij een belangrijke rol (McPherson et al., 2001). Om het in de woorden van McPherson, Smith-Lovin en Cook te zeggen:

'Homophily limits people's social worlds in a way that has powerful implications for the information they receive, the attitudes they form and the interactions they experience.' (McPherson et al. 2001, p.1)

Met deze quote wordt meteen het belang van het Principe van Homophily duidelijk: het limiteert de sociale wereld van mensen en heeft grote invloed op beeldvorming. Het principe sluit naadloos aan op de onderzoeksvraag en kan een verklarende theorie zijn voor het weinige intergenerationele contact in de wijk.

Ook stelt het Principe van Homophily dat individuen die teveel van de groep verschillen uit het sociale netwerk van de groep zullen vallen. Voor studenten kan dit inhouden dat personen die buiten de groep vallen kopieergedrag gaan vertonen om alsnog binnen de groep te blijven (McPherson et al., 2001). Dit kan weer een versterkend effect hebben op het plakken van een 'etiket' op een groep zoals beschreven in de *Labelingstheorie* (Link, 2001). Buurtbewoners plakken een 'etiket' op een bepaalde groep, bijvoorbeeld het etiket 'overlast' op studenten, terwijl maar een klein deel van de groep daadwerkelijk voor overlast zorgt. Andersom kan op dezelfde manier geredeneerd worden; studenten kunnen ook een homogeniserend 'etiket' op de groep ouderen in de wijk plakken waardoor er een stereotype beeld ontstaat.

In een onderzoek naar leeftijdssegregatie op latere leeftijd door Uhlenberg en de Jong Gierveld (2004) wordt gevonden dat er sprake is van leeftijdshomophily in Nederland. Zo blijkt dat 68 procent van de respondenten ouder dan 75 jaar geen actief contact had met iemand jonger dan 35 jaar (Uhlenberg & de Jong Gierveld, 2004). 90 procent van de respondenten ouder dan 65 jaar gaf aan dat de mensen jonger dan 45 waarmee ze contact hadden familie was (Uhlenberg & de Jong Gierveld, 2004). Verklaringen voor de leeftijdshomophily in Nederland kunnen zijn dat er te weinig mogelijkheden zijn voor ontmoetingen tussen mensen van verschillende leeftijden en dat er sprake is van leeftijdsstereotypen (Uhlenberg & de Jong Gierveld, 2004).

Vanuit de *Contacttheorie* (Pettigrew & Tropp, 2006) zal contact tussen twee individuen uit verschillende groepen zorgen voor meer begrip tussen de twee groepen. Dit wederzijdse begrip ontstaat als de twee individuen met elkaar kennis maken en communiceren (Forbes, 1997). Voordat een relatie kan ontstaan moet er eerst wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan (Pettigrew, 1998). De groepen moeten zich gelijkwaardig voelen en een gemeenschappelijk doel hebben. Om het gemeenschappelijke doel te bereiken is samenwerking nodig. Er moet een autoriteit zijn die deze samenwerking stimuleert en aanstuurt, dit kan in het geval van de wijk Selwerd de gemeente Groningen zijn. De laatste voorwaarde is dat het contact structureel moet zijn (Pettigrew, 1998). *De Structurele Gelegenheidstheorie* (Feld, 1981) sluit goed aan op de laatste voorwaarde: volgens deze theorie ontstaat er een positieve relatie als individuen van twee groepen structureel met elkaar in contact komen. De beeldvorming verandert positief omdat het structurele contact ervoor zorgt dat mensen ontdekken dat ze gemeenschappelijke kenmerken en interesses hebben (Feld, 1981). Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, zou negatieve stereotypering en beeldvorming kunnen veranderen.

Een probleem in verband met stereotypering wordt verklaart door Link (2001) in zijn *Labelingstheorie*. Deze theorie houdt in dat bijvoorbeeld buurtbewoners hetzelfde 'etiket' plakken op een bepaalde groep (bijvoorbeeld studenten), terwijl niet alle personen in deze groep voor overlast zorgen. Zo hoeft maar een klein deel van de groep overlast te veroorzaken om een negatief beeld voor de totale groep te creëren. Buurtbewoners kunnen wel contact hebben met de groep (studenten) maar hen toch als overlastveroorzaker zien. In een studie van Williams en Nussbaum (2012) wordt bijvoorbeeld gevonden dat jongeren weinig interactie hadden met ouderen vanwege communicatie problemen; deze hadden vaak te maken met slechte gezondheid van de oudere, zowel mentaal als fysiek, hierdoor gaven veel jongeren aan 'niet te weten hoe te praten met ouderen'. De verklaring die wordt gegeven in het onderzoek van Williams en Nussbaum (2012) is dat de jongeren een negatief etiket hebben geplakt op de groep ouderen vanwege de communicatieproblemen en hierdoor interactie met ouderen mijden.

Het is nu duidelijk geworden dat intergenerationeel contact een breed concept is dat vele valkuilen kent. Vanuit de literatuur komen al enkele, mogelijke verklaringen naar voren voor het weinige intergenerationele contact in de wijk Selwerd. Intergenerationeel contact buiten de familie vindt veelal plaats buiten de plek van wonen, op openbare plekken, vandaar dat het belangrijk is om te kijken naar het gebruik van openbare plekken en sociaal gedrag op deze plekken.

2.2 Openbare plekken

Openbare plekken zijn het toneel waarop het drama van de gemeenschap zich afspeelt (Carr et al, 1992). Deze dynamische plekken zijn een belangrijke tegenhanger van de meer vaste plekken en routines van het werk- en thuisleven, door het bieden van mogelijkheden om te verplaatsen, te communiceren en te recreëren (Carr et al, 1992). Op verschillende manieren vervullen openbare plekken behoeftes van mensen en hebben zo dus een verschillende functie voor verschillende personen. Verschillen tussen groepen en hun gebruik van de openbare ruimtes kunnen leiden tot segregatie op bepaalde plekken. Het beeld wat mensen hebben van de samenleving wordt grotendeels gevormd door wie en wat zij zien in het publieke domein (Holland et al, 2007). Lofland (1989) definieert openbare ruimte als de non-private sectors of gebieden in een nederzetting waarin individuen samenleven en elkaar niet kennen of alleen maar categorisch elkaar kennen. Dit houdt in dat mensen elkaar niet kennen of elkaar kennen vanuit beroep of andere niet persoonlijke identiteiten zoals buschauffeur (Lofland, 1989). In haar review over het sociale leven in openbare ruimtes beargumenteert Lofland dat er een beleefdheid voor diversiteit heerst. Beleefdheid voor diversiteit houdt in dat mensen in een face-to-face ontmoeting, waarbij iemand mogelijk persoonlijk geconfronteerd worden door variatie in zichtbare, fysieke eigenschappen (huidskleur, haarstijl, seksuele voorkeur etc.), op een beleefde manier met elkaar omgaan (Lofland, 1989). Echter deze beleefdheid voor diversiteit is niet hetzelfde als het hebben van respect voor diversiteit (Valentine, 2008). Uit observaties van Lofland (1989) blijkt dat onbeleefdheid op openbare plekken bijna niet voorkomt, zij denkt dat beleefdheid voor diversiteit niet is ontstaan door de waardering hiervan maar juist door de onverschilligheid voor diversiteit.

Er kunnen verschillende soorten relaties ontstaan tussen mensen in de publieke ruimte. Mogelijke relaties die kunnen ontstaan zijn: *fleeting relationships*, *segmental relationships* en *unpersonal/unbounded relationships* (Lofland, 1989). *Fleeting relationships* zijn van korte duur; mensen kennen elkaar niet en als er wordt gesproken dan gaat het om vraag en antwoord, bijvoorbeeld:

'Weet u hoe laat het is?' 'Het is 12 uur.'

Fleeting relationship is de meest voorkomende vorm van relatie in de openbare ruimte (Lofland, 1989). *Segmental relationships* worden ook wel secundaire relaties genoemd. In primaire relaties worden persoonlijke, vaak ook emotionele aspecten gedeeld, daar waarin secundaire relaties maar een klein segment van het persoonlijke wordt gedeeld (Lofland, 1989). Een voorbeeld van een secundaire relatie is de relatie tussen winkelier en klant. In *unpersonal/unbounded relationships* delen mensen weinig persoonlijke aspecten van zichzelf (bijvoorbeeld ze weten elkaars naam niet) en als ze informatie delen dan zijn ze zich ervan bewust dat dat geen relationele intimiteit inhoudt (Lofland, 1989). Op hetzelfde moment wordt de relatie als vriendelijk en sociaal ervaren, ook al zal deze relatie zich nooit in de private ruimte verder zetten (Lofland, 1989). Lofland (1989) geeft wel aan dat er veel meer dan deze drie vormen van relaties bestaan in de openbare ruimte en dat soorten relaties ook continu veranderen. Ook Carr et al. (1992) beargumenteren in hun boek over publieke ruimte dat er veel niet-primaire relaties zich voor doen in de publieke ruimte, zoals joggers die een wandelpad delen, en dat deze relaties als fijn en bevredigend kunnen worden ervaren en van belang zijn voor veel mensen.

3. Methodologie

3.1 Dataverzameling

Kwalitatief onderzoek ligt bij de onderzoeksvraag: Welke openbare plekken in de wijk Selwerd zijn van belang voor intergenerationeel contact en waarom? voor de hand. Diepte interviews zijn erg geschikt voor het identificeren van betekenissen die mensen geven aan plekken (Kitchin & Tate, 2013). Aan de hand van diepte interviews kan een goed beeld geschetst worden van beeldvorming tussen ouderen en studenten in de wijk en wat voor invloed dit heeft op sociaal contact. In totaal zullen er zes interviews met ouderen en vier interviews met studenten worden afgenomen. Een van de nadelen van diepte interviews is dat er rekening moet worden gehouden met een bias, zowel vanuit de onderzoeker als uit de participanten. Zo bestaat bijvoorbeeld de mogelijkheid dat participanten proberen te voorspellen wat de onderzoeker wilt horen, en in plaats van hun eigen mening, een ander verhaal aandragen om de onderzoeker tevreden te stellen (Kitchin & Tate, 2013). Om de meest rijke en gedetailleerde data te verkrijgen moet de onderzoeker geïnteresseerd zijn in de antwoorden van de participant en de participant moet zich op zijn gemak voelen. Ook moet de interviewer effectieve interviewtechnieken gebruiken zoals het vermijden van ja/nee vragen, goed gebruik van lichaamstaal en het voor zich houden van eigen meningen (Boyce & Neale, 2006). Een ander nadeel van diepte interviews is dat er geen generaliserende uitspraken gedaan kunnen worden; het zijn subjectieve verhalen en deze hoeven niet representatief te zijn voor andere wijken. Een voordeel van diepte interviews is dat de data rijker en voller kan zijn dan de data verkregen bij een gesloten interview (Kitchin & Tate, 2013). Niet-gestructureerde interviews zorgen voor een grotere flexibiliteit voor de onderzoeker die het gesprek moet sturen, zo kan de onderzoeker verder ingaan op bepaalde ervaringen of meningen (Kitchin & Tate, 2013).

In een onderzoek naar denkbeelden van studenten over ouderen definieert Wurtele (2009) verschillende generaties: ouderen worden gedefinieerd als volwassenen van 65 jaar of ouder, de studenten die mee deden aan het onderzoek studeren aan de universiteit van Colorado. In dit onderzoek worden ouderen gedefinieerd als volwassenen van 65 jaar of ouder. Studenten voor het onderzoek moeten respectievelijk tussen de 17 en 25 jaar oud zijn en studeren aan de Rijksuniversiteit Groningen of de Hanze Hogeschool. Recrutering van de participanten gebeurt door deur aan deur langs te gaan op verschillende plekken in de wijk.

Een diepte interview kent een aantal stappen (Legard et al, 2003). Het is de taak van de onderzoeker om de participant van een alledaags, sociaal niveau naar een dieper niveau te brengen waarbij er samen gefocust kan worden op bepaalde thema's (Legard et al, 2003). Aan het einde van het interview moet de onderzoeker de participant terug brengen naar het alledaagse niveau, om de participant niet kwetsbaar achter te laten moet dit proces helemaal voltooid zijn (Legard et al, 2003). Dit gebeurt door met inleidende vragen te beginnen en met afsluitende vragen te eindigen. Anonimiteit staat voorop in het onderzoek en er zal toestemming gevraagd moeten worden om het interview op te nemen. Zo kunnen de interviews later worden getranscribeerd en geanalyseerd worden.

Om goed te kunnen achterhalen welke openbare plekken van belang zijn voor intergenerationeel contact is in dit onderzoek gekozen om de methode 'mental mapping' te gebruiken. Elke dag observeren en interpreteren mensen hun omgeving en maken mental maps die hun relatie met ruimte, keuze van beweging en hun benadering tot sociale interactie (Chaskin, 1997). Er zijn verschillende factoren die het maken van deze mental maps beïnvloeden. Zo hebben fysieke kenmerken van de wijk invloed, maar ook sociale en functionele factoren spelen mee. Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen welke openbare plekken van belang zijn voor intergenerationeel contact, via 'mental mapping' kunnen de respondenten zelf aangeven welke plekken fijn en welke plekken juist niet fijn zijn in de wijk, en vooral waarom deze plekken.

Mental mapping bleek vooral nuttig te zijn tijdens het interviewen; participanten praatten makkelijker over plekken en routes op het moment dat zij deze konden tekenen. Veel van de tekeningen zijn echter niet bruikbaar voor verdere analyse en zijn uit het onderzoek gelaten.

3.2 Selwerd: Context

De woonwijk Selwerd is in de jaren '60 van de vorige eeuw gebouwd en herbergt 1471 uitwonende studenten, waarvan 1450 tussen de 18 en de 24 jaar oud (gemeente Groningen, 2010). De vele studenten in de wijk wonen voornamelijk in de studentenflats, en veel zijn buitenlands. Het corporatief aanbod is vrij eenzijdig en de portiekwoningen in de wijk voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. Nu de aantrekkingskracht van de wijk op jonge gezinnen afneemt en daarmee ook de huizenprijzen stagneren, worden veel woningen opgekocht door kamerverhuurbedrijven of ouders voor studentenhuisvesting. Het toenemende aantal studenten in de wijk wordt door de wijkbewoners als een ongewenste ontwikkeling gezien (gemeente Groningen, 2010). De eengezinswoningen in de wijk worden deels bewoond door ouderen (Selwerd heeft ca. 8 procent ouderen boven de 75, stedelijk is dit 4 procent) die er zijn blijven wonen nadat de kinderen het huis hebben verlaten. De wijkvoorzieningen worden door de bewoners goed beoordeeld: de tevredenheid over het openbaar vervoer (89 procent), winkelvoorzieningen (96 procent) en ouderenvoorzieningen (88 procent) zijn allemaal hoger dan het stedelijk gemiddelde. Alleen de tevredenheid over de jongerenvoorzieningen (43 procent) is aan de lage kant (gemeente Groningen, 2010). Er zijn verschillende voorzieningen in de wijk die een ontmoetingsfunctie hebben: de Vensterschool, de Berk en het buurthuis aan de Lijsterbeslaan zijn hiervan voorbeelden. Door de hoge doorstroom in de wijk en de (toenemende) aanwezigheid van relatief veel nieuwe bewoners zorgt voor lagere sociale samenhang en weinig binding met de wijk. De sociale samenhang scoort met een 5,6 onder het stedelijk gemiddelde van 6,0 (gemeente Groningen, 2010). Er is weinig contact tussen de oorspronkelijke bewoners en de nieuwe bewoners (waaronder veel studenten en allochtonen). Vanwege de transformatie van de bevolkingssamenstelling zijn integratie en sociale samenhang tot speerpunt van het beleid benoemd (gemeente Groningen, 2010). In de conclusie van de wijkanalyse wordt gesteld dat Selwerd de laatste jaren snel transformeert en dat dit de sociale cohesie in de wijk niet ten goede komt. Op sociaal gebied zal er ingezet moeten worden op leefbaarheid en veiligheid in de wijk; met een duidelijk accent op integratie, participatie en sociale samenhang tussen 'oude' en 'nieuwe' bewoners. Ook het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in de wijk heeft een achterstand opgelopen, dit zal ook verbeterd moeten worden. Deze quote vat goed de hele analyse samen:

'Selwerd is toe aan een integrale, wijkgerichte aanpak.' (gemeente Groningen 2010, p.13)

In het wijkperspectief wordt vooral een wijkgerichte aanpak bepleit waarbij de wensen van de bewoners behartigd worden. Vooral onderhoud van openbare ruimtes en het opknappen van verouderde gebouwen worden aangehaald. Er wordt gepleit dat de meeste Selwerders er bewust voor hebben gekozen om in de wijk te wonen, hierdoor zou de binding met de wijk groot zijn, ook van nieuwe bevolkingsgroepen (gemeente Groningen, 2010). De diversiteit van de bevolkingssamenstelling heeft zich de laatste jaren verankerd en oude en nieuwe bewoners hebben samen nagedacht om de wijk, naast haar ruimte en groene karakter enkele kleurrijke accenten te geven. Dit is terug te zien in zowel de woonvormen als de openbare ruimtes. Dit heeft ervoor gezorgd dat Selwerd een levendige, internationaal georiënteerde wijk is, in trek bij onder andere (buitenlandse) studenten en tijdelijk personeel van de Hanze Hogeschool en Universiteit maar ook voor trainees van in Groningen gevestigde (internationale) bedrijven (gemeente Groningen, 2010).

Figuur 1: Kaart van de wijk Selwerd. Bron: gemeente Groningen, 2010.

3.3 Respondenten

In totaal zijn er tien interviews afgenomen; zes met ouderen en vier met studenten. De leeftijden van de ouderen variëren van 65 tot 89, die van de studenten van 19 tot 21. Hieronder een overzicht van de respondenten.

Naam	Leeftijd	M/V	Aantal jaar woonachtig in Selwerd	Woning
Arjen	19	M	1	Rijtjeshuis
Roos	21	V	2,5	Rijtjeshuis
Sebastian	20	M	1,5	Studentenflat
Tinie	21	V	1,5	Portiekflat
Henk en Jet	75 en 74	M & V	40	Portiekflat
Tom	65	M	40	Portiekflat
Martha	89	V	49	Rijtjeshuis
Iris	83	V	40	Portiekflat
Maria	77	V	48	Bejaardenflat
Hennie	75	V	28	Bejaardenflat

Tabel 1: Overzicht van de Respondenten (om privacy redenen zijn de namen gewijzigd)

Alle respondenten zijn autochtoon. Henk en Jet zijn een getrouwd stel dat tegelijkertijd geïnterviewd is. De meeste respondenten wonen in een rijtjeshuis of portiekflat, enkele uitzonderingen (bejaardenflat/studentenflat) daargelaten. De man-vrouw verhouding is ongeveer gelijk. Alle ouderen zijn 65 jaar of ouder, alle studenten zijn tussen de 17 en 25 jaar oud. Zoals in figuur 1 te zien is, woont ongeveer driekwart van de respondenten in het noordwestelijke deel van de wijk, de andere kwart van de respondenten woont in het zuidelijke deel van de wijk.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de diepte interviews weergegeven. Hieronder zullen de openbare plekken besproken worden die van belang zijn voor intergenerationeel contact in de wijk Selwerd. Er wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag:

Welke openbare plekken in de wijk Selwerd zijn van belang voor intergenerationeel contact en waarom?

Per plek zal gekeken worden naar het gebruik van de plek en welk soort contact er tot stand komt, om uiteindelijk een algehele conclusie te maken over de openbare plekken en het intergenerationele contact in de wijk Selwerd.

Winkelcentrum Selwerd/Aldi

Winkelcentrum Selwerd is van belang voor velen in de wijk. Voor studenten heeft het winkelcentrum vooral een directe functie, het doen van boodschappen.

"Ik kom alleen in het winkelcentrum. In Paddepoel of Selwerd, allebei zitten dichtbij. Aldi zit er ook nog tussen in. (Roos, 21)

Het winkelcentrum heeft voor ouderen naast de directe functie, ook een sociale functie. Zoals Maria hieronder uitlegt:

"Ik kom daar (winkelcentrum) ook veel mensen tegen. Oude bekenden. Veel mensen van vroeger waarvan de kinderen met onze kinderen speelden. Daarom vind ik het winkelcentrum ook zo fijn, kom altijd wel iemand tegen." (Maria, 77)

Veel van de oudere respondenten geven aan dat het winkelcentrum meer voor hen is dan alleen een plek om boodschappen te doen. Het ontmoeten van oude bekenden en kennissen maakt voor veel ouderen van het boodschappen doen een prettige activiteit. Contact tussen studenten en ouderen komt ook voor in het winkelcentrum:

"Bij Albert Heijn helpen ze (studenten) ook wel eens als ik iets van de bovenste plank moet hebben. En dan heb je wel eventjes contact maar daarna gaat ieder zijn eigen weg weer." (Hennie, 75)

Zoals Hennie vertelt zijn ontmoetingen tussen studenten en ouderen in het winkelcentrum prettig, maar van korte duur. Dit is een typisch voorbeeld van een 'fleeting relationship' zoals Lofland (1989) het beschrijft. Deze vorm van relatie komt het meest voor in de openbare ruimte; vanuit eerder onderzoek (Lofland, 1989) viel te verwachten dat deze beleefde vorm van interactie te vinden is in Selwerd. Winkelcentrum Selwerd is voor zowel studenten als ouderen een openbare plek van belang in de wijk; studenten gaan er voornamelijk heen voor boodschappen, terwijl ouderen er ook heen gaan om oude bekenden te ontmoeten.

Park Selwerd

Het park gelegen in het westen van de wijk wordt voornamelijk gebruikt door de ouderen in de wijk. Voor sommigen is het zelfs de belangrijkste plek in de wijk:

"Ja. Park vind ik het belangrijkste. Op zomer avond wil ik nog wel eens wandelen." (Tom, 65)

"Ik loop helemaal hier naar het plantsoen, het Selwerderpark. Dan ga ik daar even op het bankje zitten en dan mag hij (hond) los en dan komt iedereen weer als het mooi weer is met de hond buiten. En dan loop ik door het park, ga ik aan het eind rechtsaf en dan kom ik uit op de Maluslaan en zo op de Esdoornlaan, dan doe ik 1,5 uur over." (Hennie, 75)

Twee verschillende redenen worden hier gegeven voor het belang van het park; Tom wandelt graag en Hennie laat er dagelijks haar hond uit. Veel studenten komen door het park heen maar maken er niet echt gebruik van zoals Roos hier aangeeft:

"Het park loop ik wel eens doorheen maar het is niet alsof ik daar echt ga zitten ofzo, ik bedoel ik heb hier gewoon een tuin." (Roos, 21)

Dit geldt niet voor alle studenten, Tinie houdt net zoals Tom van wandelen door het park.

"Ja, voor wandelen is het heerlijk altijd, het is op zich wel een mooi park, en het is er ook wel vrij rustig. En uhm, ja gewoon fijn om doorheen te wandelen." (Tinie, 21)

Tinie is echter een van de uitzonderingen onder de studenten. De meeste studenten gebruiken het park als doorstroom plek richting het Zernike waar universiteitsgebouwen staan. Het park is voor veel ouderen een plezierige plek waar ze rustig kunnen wandelen en mensen ontmoeten, studenten maken ook wel gebruik van het park maar in veel mindere mate.

Wijkcentrum de Berk

Wijkcentrum de Berk is een buurthuis open voor iedereen. Er worden verschillende cursussen en activiteiten aangeboden. Studenten komen er niet, volgens Tinie komt dit voornamelijk doordat studenten niet op de hoogte zijn van de mogelijke activiteiten.

"Ik zie altijd wel mensen het buurthuis hier achter binnen gaan maar als ik niet weet wat er te doen is, dan ga ik niet zo maar daar even op af stappen en daar zo tussen al die vreemde mensen zo van: "he, ik heb gehoord dat hier iets te doen is". Dat voelt ook niet echt fijn." (Tinie, 21)

Voor sommige ouderen is de functie van het wijkcentrum weggefallen:

" En ja, verder.. de Berk is niet meer wat het geweest is. Vroeger werden er allemaal leuke activiteiten georganiseerd. Ik zat zelf met tien andere vrouwen bij een schildersclubje, met een leidster enzo. Maar ja, zij hield er mee op en toen kwam een echte, die opgeleid was ervoor maar dat was een stuk duurder! Moest ik vijftig euro in de maand voor betalen, ik ben niet gek dat doe ik niet hoor." (Maria, 77)

Wijkcentrum de Berk is, zoals Maria het zegt, niet meer wat het geweest is. Geen van de respondenten gaat nog naar de Berk voor de activiteiten die er georganiseerd worden. Hiermee kan gesteld worden dat de functie van de Berk binnen Selwerd is komen te vervallen en dat het niet een openbare plek is die, op dit moment, van belang is in de wijk. Betere promotie van de activiteiten zou hier verandering in kunnen brengen waardoor het een openbare plek wordt waar zowel studenten als ouderen zich kunnen vermaken en met elkaar in contact kunnen komen. De Berk zou op deze manier de leeftijdshomophily die wordt beschreven door Uhlenberg en de Jong Gierveld (2004) kunnen tegengaan. Homophily heeft grote invloed op de wederzijdse beeldvorming (McPherson et al, 2001). Het is dus belangrijk om ook te kijken hoe het zit met de beeldvorming in Selwerd. En tevens wat het effect is van die beeldvorming op het sociale contact in wijk.

Beeldvorming en sociaal contact

Het viel op dat ouderen niet direct negatief waren over studenten in het algemeen. Veel ouderen hoorden van anderen dat er wel eens overlast is van studenten maar zelf zien ze het vaak niet. Bijvoorbeeld Martha met haar antwoord op de vraag: ervaart u wel eens overlast van studenten?

"Ik zou je eerlijk vertellen, mijn dochter woont aan de Bottelroosstraat op de hoek bij de studenten en die zegt wel eens dat het lawaaierig is. Dat merk ik natuurlijk niet." (Martha, 89)

Tom (65) vergelijkt de situatie van vroeger met die van nu:

"Alleen er is tussen jongelui en oude lui zo'n verschil in cultuur. Ik kwam hier 40 jaar geleden. Toen was ik een van de jongste op de trap. Er woonden toen bij mij op de trap een gescheiden dame, een alleen staande dame. En een weduw vrouwtje. Nou die waren al zo oud als ik nu. Als ik daar de trap op kwam. Ze bleven als ik boven kwam en zij in de deuropening stonden even staan. Je had een heel kort contact. Dit was 40 jaar geleden. Had je heel leuk contact was altijd even informeren. Goh leuk, hoe gaat het met je, leuk je te zien. Nou. Als ik nu die trap op kom word ik nog steeds leuk en beleefd gegroet, ze zijn heel behulpzaam. Maar je hebt er geen band mee, die zou ik ook niet zoeken vanuit mezelf. Dit is zo specifiek. Die oudere generatie heeft behoefte aan zeker minimaal contact. Die jongeren hebben dat niet. Die hebben hun eigen wereld. Ook een cultuur verschil. Dat vind ik altijd heel tekenend. Ik hoef het zelf ook niet."

De behoefte aan minimaal contact, zo blijkt uit de antwoorden van de studenten, is er bij sommigen. De meesten hebben hun eigen leven en zoeken niet actief contact met mensen in de wijk.

"Ik denk ook, studenten leven heel anders dan de gezinnen die hier wonen. Studenten hebben een heel ander ritme. Het zijn compleet andere werelden. Ik kom net thuis van het stappen en dan gaan mensen naar werk." (Sebastian, 20)

Het verschil in leef ritme valt ook de ouderen in de wijk op.

"Ik heb niet iets negatiefs te zeggen over studenten. Heb er niks op tegen. Ze leiden allemaal hun eigen leven en ik ook dus ja.." (Maria, 77)

Dit verschil is geen direct probleem voor de ouderen in de wijk. Toch willen veel ouderen niet bij studenten in de straat wonen. Op het moment dat het verschil in leef ritme overlast veroorzaakt dan vinden veel ouderen het een probleem. Er is tot op zekere hoogte sprake van 'labeling' waar Link (2001) het over heeft. Door het verschil in leef ritme en het woongedrag van studenten wordt er een negatief etiket op studenten geplakt. Veel ouderen hebben geen problemen met de studenten die in de flats wonen, ze willen vooral niet dat studenten tussen de gezinnen en ouderen in de wijk gaan wonen.

"Vroeger woonden de studenten in de flats en daar had ik toen ook al niet zoveel mee te maken. Nee, niet perse. Ik heb er geen last van in ieder geval. Maar je hebt nu vaders die een huis kopen en dan gaan er studenten in wonen, dat is natuurlijk niet de bedoeling!" (Maria, 77)

Veelal wordt door de ouderen de rommelige uitstraling van de, door studenten bewoonde, huizen genoemd als irritatiepunt.

Man: *"Nou hele mooie grote huizen. Het gaat om het totaal beeld. Komt er een student in. Dan zie je al die fietsen voor het huis. Dat terwijl er een schuurtje achter het huis is. Nee niks ervan. En die half afgewassen gordijnen. Zo goor als ik weet niet wat. Ja dan gaat het aanzicht van de hele buurt omlaag." (Henk, 75 en Jet, 74)*

Toch heeft dat niet voor iedereen effect op de sfeer in Selwerd.

"Ja nou, die fietsen. Dat is hinderlijk maarja. Verder ik hoor uhmm. Ja. Ja het is rommelig! Echt rommelig! Die fietsen in de tuinen. Die tuintjes die niet worden onderhouden. Of die geplaveid worden. Maar dan spreek ik uit mezelf. Maar de algehele sfeer in de wijk Selwerd die ervaar ik als positief." (Tom, 65)

Ondanks irritaties over het rommelige woongedrag van studenten heerst er een gemoedelijke 'hoi-hoi' cultuur in Selwerd. Diepe gesprekken worden niet aangegaan maar mensen groeten elkaar vriendelijk en maken soms een oppervlakkig praatje. Hennie helpt zelfs studenten soms uit de brand:

"Nou, nee. Het is meer dat ik ze tegenkom en dan groet ik hun of zij groeten mij. En soms is het dan dat ze blijven staan en dan gewoon even praten. Laatst kwam ik studenten tegen en hun koffiepote was kapot gevallen, wilden ze dat hele apparaat weggooien. Ik zeg: ho, niet doen. Ik heb nog wel een koffiepote voor jullie. Ik kan niet meer rennen maar als je even wacht dan haal ik hem voor je op. Want ik kon hem niet meer gebruiken want mijn apparaat is kapot. Dus meer dat soort contact heb ik dan." (Hennie, 75)

Deze vorm van interactie, de 'hoi-hoi' cultuur, is een vorm van unpersonal/unbounded relationships waar Lofland (1989) over spreekt. Mensen delen weinig persoonlijke aspecten van zichzelf maar het contact wordt wel als vriendelijk en sociaal ervaren (Lofland, 1989). Wat wel opvalt is dat veel studenten aangeven niet te weten dat naast hen de grootste groep mensen in de wijk ouderen zijn.

"Nee, vind ik niet, ik zou niet kunnen aanwijzen waar ze wonen. Ja kijk, hier in de portiek weet ik het, ik weet, dat nouja, sommige huizen zijn natuurlijk geschikter voor ouderen en dan zie je ook een concentratie van ouderen op een bepaalde plek in de wijk maar ik zou dat hier in Selwerd ook niet eens aan kunnen wijzen, waar hier de ouderen wonen." (Tinie, 21)

Vanuit de antwoorden van de studenten blijkt dat er geen 'labeling' plaatsvindt. Dit simpelweg omdat zij de ouderen in de wijk niet kennen. Dit komt niet overeen met de bevindingen van Williams en Nussbaum (2012) die aantoonde dat studenten een negatief etiket hadden geplakt op ouderen en interactie met ouderen mijden. Studenten in Selwerd kennen de ouderen niet maar doen wel mee aan de gemoedelijke 'hoi-hoi' cultuur.

"Ik zeg best vriendelijk hoi maar ik ken ze niet." (Sebastian, 20)

Vanuit de Contacttheorie (Pettigrew, 1998) wordt gesteld dat, om wederzijdse begrip te creëren, er aan een aantal voorwaarden voldaan moet worden. De groepen moeten zich gelijkwaardig voelen en samen werken naar een gemeenschappelijk doel. Een autoriteit zou deze samenwerking moeten stimuleren en aansturen. Aan deze voorwaarden wordt niet geheel voldaan.

"Ja, dat klopt helemaal. Wat ik net zei: ik heb ook het gevoel dat mensen denken over studenten, die wonen hier niet echt. Die horen er niet bij." (Sebastian, 20)

Uit dit antwoord wordt duidelijk dat studenten veelal het gevoel te hebben dat ze er niet bij horen, zij voelen zich dus niet gelijkwaardig met de andere mensen in de wijk. Een gemeenschappelijk doel, bijvoorbeeld het creëren en onderhouden van een nette wijk, is er ook niet, vooral studenten leven hun eigen leven en hebben geen binding met de wijk. Een autoriteit die de samenwerking tussen ouderen en studenten stimuleert en aanstuurt blijft achterwege. De laatste voorwaarde van de Contacttheorie (Pettigrew, 1998), die aansluit op de Structurele gelegenheidstheorie (Feld, 1981), is dat het contact tussen de groepen structureel moet zijn. Wat al uit de antwoorden bleek is dat er wel sprake is van een 'hoi-hoi' cultuur, maar structureel contact is er niet. Aan geen van de voorwaarden van de contacttheorie wordt voldaan. De nuance natuurlijk daar dat bijvoorbeeld gevoel van uitsluiting niet voor elke student geldt. Wat hierbij opvalt is dat veel van de respondenten aangaven geen behoefte aan contact te hebben.

"Nee. Daar heb ik ook helemaal geen behoefte aan. Ik hoef niet te weten hoe het met hun tentamens gaat. Of wat voor boeken ze moeten leren. Die interesse heb ik niet meer. Ik ben oud. Die tijd is voor mij voorbij." (Iris, 83)

"Dat hoeft ook van mij niet zo. Ik heb het druk genoeg met mijn eigen dingen. Ik heb daar niet echt behoefte aan." (Roos, 21)

Arjen (19) denkt dat er wel een fijn buurtgevoel kan ontstaan als iedereen daarvoor open staat.

Als iedereen bereidt is om elkaar te groeten, en je gezichten vaker ziet en af en toe een praatje maakt dan kan er hier wel een buurtgevoel ontstaan. (Arjen, 19)

Structureel contact zou kunnen ontstaan zoals Arjen het beschrijft, alleen blijkt uit antwoorden van andere respondenten dat er geen behoefte is aan dit contact.

Vanuit het Principe van Homophily (McPherson et al., 2001) zou kunnen verklaard worden waarom er weinig sprake is van intergenerationeel contact; mensen zoeken eerder contact met andere mensen die dezelfde persoonskenmerken hebben.

"Ik kan ook wel op balkon zitten maar ik zit liever bij de eenden. In het park komen er natuurlijk ook mensen langs. Die kennen mij natuurlijk allemaal omdat ik hier al zo lang woon. Die zien ook wel dat ik van wandelstok naar rollator ga haha. En de auto er niet meer is. Je praat nog wel eens met mensen die er net zo voor staan." (Iris, 83)

"Nee, eigenlijk niet. Ik heb mijn eigen dingen wel. Meestal leg je ook contacten binnen je studie of dat je, weet ik veel, met uitgaan ofzo iets maar meestal moet het ook maar toevallig zijn dat ze dan hier (Selwerd) wonen ofzo." (Roos, 21)

Het Principe van Homophily (McPherson et al., 2001) komt naar voren hier; Iris en Roos hebben vooral contact met mensen met gemeenschappelijke persoonskenmerken. Wat opvalt is dat Roos aangeeft dat haar studie toch eerder een gemeenschappelijke deler is dan de wijk. Hier valt uit te halen dat haar binding met de wijk klein is. De uitspraken van Iris en Roos sluiten aan bij de bevindingen van Uhlenberg en Gierveld de Jong (2004) die stellen dat er sprake is van leeftijdshomophily in Nederland; beide respondenten geven aan om te gaan met mensen van de eigen leeftijdsgroep en niet met mensen buiten die leeftijdsgroep.

Aan de hand van de data kan gesteld worden dat, in de specifieke context van Selwerd, er niet direct negatieve beeldvorming is tussen de ouderen en studenten in de wijk. Ouderen geven wel aan dat studenten rommelige tuinen en wel eens overlast veroorzaken, dit is een punt van irritatie. Ondanks deze irritaties heerst er wel een gemoedelijke stemming in de wijk, waar een oppervlakkige 'hoi-hoi' cultuur is ontstaan. Veel mensen, studenten en ouderen, vinden dit prettig. Ouderen plakken het etiket 'rommelig' op studenten en willen liever niet dat zij in de rijtjeshuizen tussen de mensen gaan wonen, zo lang de studenten in de flats wonen hebben ouderen geen probleem met de studenten. Studenten plakken geen etiket op ouderen omdat zij simpelweg niet door hebben dat er een grote groep ouderen in de wijk woont. Vanuit de Contacttheorie (Pettigrew, 1998) en Structurele Gelegenheidstheorie (Feld, 1981) werd duidelijk dat om wederzijdse beeldvorming te verbeteren, er aan een aantal voorwaarden voldaan moest worden. Aan geen van deze voorwaarden wordt voldaan in de wijk Selwerd. Het weinige intergenerationele contact in de wijk valt te verklaren vanuit het Principe van Homophily (McPherson et al., 2001, waar uit duidelijk wordt dat mensen eerder contact zoeken met mensen met gemeenschappelijke persoonskenmerken. Het niet voldoen aan de voorwaarden houdt in dat het creëren van wederzijds begrip en verandering van negatieve beeldvorming lastig wordt. Bijkomend dat er vanuit beide groepen maar beperkt behoefte is aan contact kan er gesteld worden dat er weinig sprake is van intergenerationeel contact en de kans dat dit zich in de nabije toekomst gaat ontwikkelen is klein. Toch vinden veel studenten en ouderen dit niet een vervelende trend.

"Ik heb niet iets negatiefs te zeggen over studenten. Heb er niks op tegen. Ze leiden allemaal hun eigen leven en ik ook dus ja.." (Maria, 77)

"We zijn hier in Nederland. Ik bedoel: als je elkaar niet kent, laat je elkaar met rust. Ik zeg best vriendelijk hoi maar ik ken ze niet." (Sebastian, 20)

De twee groepen leven naast elkaar, groeten elkaar vriendelijk en leven hun eigen leven. Het belang van publieke plekken in de wijk Selwerd voor intergenerationeel contact is dus beperkt. Maar het intergenerationele contact dat er is, de 'hoi-hoi' cultuur, wordt als prettig ervaren. Zoals Arjen (19) het stelt:

Ik vermaak me hartstikke goed en ik denk dat we hier een leuke wijk hebben, heel divers qua etniciteit en leeftijd maar als je ervoor open staat dan is het een heel gemoedelijke wijk. (Arjen, 19)

5. Conclusie

Welke openbare plekken in de wijk Selwerd zijn van belang voor intergenerationeel contact en waarom?

Uit de gesprekken met de respondenten blijkt dat het Winkelcentrum Selwerd, de Aldi en het park belangrijke plekken zijn in de wijk. Studenten geven aan dat het winkelcentrum en de Aldi vooral functioneel gebruikt wordt, dit terwijl ouderen meer de nadruk op de ontmoetingsfunctie leggen. Het park wordt door zowel studenten als ouderen recreatief gebruikt, waarbij ouderen weer meer nadruk op de ontmoetingsfunctie leggen. Het beeld wat ouderen hebben van studenten is niet perse negatief. Rommelige tuinen en fietsen zijn wel een punt van irritatie maar zo lang de studenten in de flats wonen hebben ouderen geen problemen met studenten. Studenten hebben geen negatief of positief beeld van ouderen in de wijk, dit omdat veel van de studenten niet door hebben dat, naast hen, de grootste groep bewoners ouderen zijn. Er vindt tot op zekere hoogte 'labeling' plaats zoals (2001) dit beschrijft; ouderen plakken het etiket 'rommelig' op studenten. Dit is echter geen obstakel voor sociaal contact. Beide groepen maken gelijkwaardig gebruik van de openbare plekken, ondanks dat de verschillen tussen deze groepen wel hadden kunnen leiden tot segregatie (Holland et al, 2007). Een verklaring hiervoor is dat er in de wijk een gemoedelijke 'hoi-hoi' cultuur is ontstaan, die door beide groepen als prettig wordt ervaren. Deze vorm van interactie, de 'hoi-hoi' cultuur, is een vorm van unpersonal/unbounded relationships waar Lofland (1989) over spreekt. Mensen delen weinig persoonlijke aspecten van zichzelf maar het contact wordt wel als vriendelijk en sociaal ervaren (Lofland, 1989). Echter, het sociale contact dat plaats vindt op de openbare plekken in de wijk is oppervlakkig en niet structureel. Hiermee wordt er niet voldaan aan de voorwaarden van de Contacttheorie (Pettigrew, 1998) en Structurele Gelegenheidstheorie (Feld, 1981). Ook voelen de groepen zich niet geheel gelijkwaardig, is er geen gemeenschappelijk doel en is er geen autoriteit die samenwerking stimuleert en aanstuurt. Er wordt in de wijk Selwerd dus aan geen van de voorwaarden van de Contacttheorie (Pettigrew, 1998) voldaan, hierdoor wordt het lastig om wederzijdse beeldvorming positief te veranderen. Dit hoeft echter geen probleem te zijn. Veel van de respondenten, zowel studenten als ouderen, geven namelijk aan geen behoefte aan contact te hebben. Vanuit het Principe van Homophily (McPherson et al., 2001 kan dit verklaard worden; mensen zoeken namelijk eerder contact met personen met gemeenschappelijke persoonskenmerken. Uit de interviews blijkt dat de respondenten vooral met leeftijdsgenoten omgaan en ook geen behoefte hebben aan intergenerationeel contact. Het belang van openbare plekken voor intergenerationeel contact in de wijk Selwerd is dus beperkt. Dit omdat er simpelweg geen behoefte is aan dieper contact. Het oppervlakkige, intergenerationele contact dat plaats vindt wordt wel als prettig ervaren. Het beperkte deel van de respondenten dat aangaf wel behoefte aan contact te hebben heeft beperkte mogelijkheden in de wijk. Zo werd bijvoorbeeld aangegeven dat wijkcentrum de Berk niet meer is wat het geweest was. Kansen om intergenerationeel contact te stimuleren liggen in de organisatie en promotie van activiteiten, waarbij de Berk een aanzienlijke rol kan spelen.

Uit de wijkanalyse van de gemeente Groningen bleek dat de sociale samenhang (5,6) significant afweek van het stedelijk gemiddelde (6,0). Uit dit onderzoek is gebleken dat deze cijfers met enige nuance bekeken moeten worden. De sociale samenhang in de wijk Selwerd is inderdaad niet groot maar de vriendelijke 'hoi-hoi' cultuur die is ontstaan wordt als prettig ervaren en veel van de respondenten vinden het fijn wonen in Selwerd. Mogelijkheden voor de gemeente Groningen om intergenerationeel contact te stimuleren liggen vooral in de organisatie en promotie van activiteiten. Om positieve beeldvorming van ouderen naar studenten te stimuleren zou er vanuit beleid ingezet kunnen worden op netheid. Nettare tuinen van studentenhuizen zullen irritaties van ouderen doen verminderen en positieve beeldvorming op gang helpen. In combinatie met de organisatie en promotie van activiteiten kan intergenerationeel contact op gang komen. Echter zal er meer onderzoek gedaan moeten worden naar de behoefte aan intergenerationeel contact; in deze

steekproef gaven de meeste respondenten namelijk aan hier geen behoefte aan te hebben. Ondanks het weinige intergenerationele contact in de wijk en het beperkte belang van openbare plekken hiervoor, wordt Selwerd als een gemoedelijke, prettige wijk ervaren.

6. Appendix

6.1 Interview guide

Mijn naam is Annejan Visser. Ik studeer sociale geografie aan de Universiteit Groningen en ben op het moment in mijn laatste jaar. Voor het afronden van mijn studie ben ik nu bezig met mijn bachelor project, dat is een afstudeer onderzoek. Ik onderzoek het belang van openbare plekken in de wijk voor sociaal contact. Om inzicht te krijgen in het belang van bepaalde openbare plekken in de wijk wil ik interviews afnemen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden gebruikt in het onderzoeksverslag. Dit onderzoeksverslag zal worden gelezen door de docent en worden beoordeeld. Graag zou ik u willen vragen of u mee wilt werken aan dit onderzoek en deel wilt nemen aan het interview. Wilt u meewerken aan het interview?

Graag wil ik u informeren over het feit dat dit interview vertrouwelijk is en anoniem wordt verwerkt. Om het interview te verwerken zou ik het graag willen opnemen. De opname zal alleen door mij worden terug geluisterd en verder zal er niets met de opname gebeuren. Gaat u ermee akkoord dat ik het interview op neem?

Openingsvragen

Kunt u wat over u zelf vertellen?

- Leeftijd
- Werk
- Familie
- Waar geboren?
- Wanneer in Selwerd komen wonen?

Sleutelvragen

- Hoe omschrijft u de wijk Selwerd?

Wat is voor u belangrijk? Welke plekken?

- Hoe ervaart u wonen in de wijk Selwerd?

Wat voelt u bij de wijk? Wat/Welke plekken vindt u prettig/onprettig/ komt u vaak/weinig? Waarom? Zou u ergens anders willen wonen? Overlast? **Mental map laten tekenen**

- Met wie heeft u contact in de wijk?

Zo ja, Hoe ervaart u dit contact? Op welke plekken en wanneer? Zo nee, waarom niet?

- Kunt u deze groep om schrijven? Wat zijn positieve aspecten? Wat zijn negatieve aspecten?

Waarom?

- Hebt u contact met studenten?

Zo ja, hoe ervaart u dit contact? Op welke plekken? Zo nee, waarom niet? Hoe zou de groep omschrijven? Wat zijn positieve aspecten? Negatieve aspecten? Wat betekenen studenten voor de wijk?

- Wat vindt u van het toenemend aantal studenten in de wijk?

Waarom? Wat merkt u hiervan? Overlast? Komt u vaker studenten tegen? Op welke plekken? Horen studenten bij de wijk?

Afsluitende vraag

- Wiens verantwoordelijkheid is het om een fijn buurtgevoel te creëren?

Van ouderen/studenten? De gemeente? Uzelf? Wat zou hieraan kunnen worden gedaan?

6.2 Literatuurlijst

Boyce, C. & Neale, P. (2006). *A Guide for Designing and Conducting In-Dept Interviews for Evaluation Input*. Pathfinder International.

Brah, A., Hickman, M.J. & Mac an Ghail, M. (1999) *Thinking identities: ethnicity, racism and Culture*. Palgrave: Macmillan

Bytheway, B. (1995). *Ageism*. Open University Press: Buckingham.

Carr, S., Francis, M., Rivlin, L.G. & Stone, A.M. (1992). *Public Space*. Cambridge: Cambridge University Press.

Chaskin, R.J. (1997). Perspectives on Neighborhood and Community: A Review of the Literature. *Social Service Review*, 71(4): pp. 521-547.

Conrad, C. (1992) Old age in the modern and postmodern world. In Cole, T., van Tassel, D. & Kastenbaum, R. (Red.), *Handbook of the Humanities and Ageing* (pp. 62-95). New York: Springer

Edmunds, J. & Turner, B. S. (2002) *Generational consciousness, narrative, and politics*. Lanham: Rowman and Littlefield

Feld, S.L. (1981). The Focused Organization of Social Ties. *American Journal of Sociology*, 86:(5), pp. 1015-1035

Gardner, P. J. (2011). Natural neighborhood networks—Important social networks in the lives of older adults aging in place. *Journal of Aging Studies*, 25(3), 263-271.

Gemeente Groningen (2010). Selwerd toe aan aandacht. Groningen

- Holland, C., Clark, A, Katz, J. & Peace, S. (2007). *Social interactions in urban public places*. Public Spaces. Bristol, UK: Policy Press.
- Kitchin, R. & Tate, N. (2013). *Conducting Research in Human Geography: Theory, Methodolgy and Practice*. Routledge: New York.
- Legard, R., Keegan, J, & Ward, K. (2003). In-Depth Interviews. In Ritchie, J. & Lewis, J. (Red.). *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*. (pp. 139-165). Thousand Oaks: Sage.
- Link, B.G. & Phelan, J.C. (2001) Conceptualizing Stigma. *Annual Review of Sociology*, 27, pp. 363-385
- Lofland, L.H. (1989). Social Life in the Public Realm: a Review. *Journal of Contemporary Ethnography*, 17, pp. 453-482.
- McPherson, M., Smith-Lovin, L. & Cook, J.M. (2001). Birds of a Feather: Homophily in Social Networks. *Annual Review of Sociology*, 27, pp. 415-444
- Mercken, C. (2002). *Intergenerationeel werken binnen residentiële ouderenvoorzieningen: algemene situering en theoretisch referentiekader vanuit standpunt ouderenvoorziening*. Nederlands instituut voor zorg en welzijn. Geraadpleegd op 10-04-2014
https://googledrive.com/host/0BzQk3YpQ1EpkUzgyV1poTGF2MEk/artikel_intergenerationeel.pdf
- Pain, R. (2005). *Intergenerational relations and practice in the development of sustainable communities*. International Centre for Regional Regeneration and Development Studies Durham.
<https://www.dur.ac.uk/resources/cscr/odpm/Intergeneration.pdf>
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup contact theory. *Annual Review of Psychology*, 49, pp. 65–85.
- Pettigrew, T.F. & Tropp, L.R. (2006) A Meta-Analytic Test of Intergroup Contact Theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90:(5), pp. 751-783.
- Tesch-Romer, C., Motel-Kingebiel, A. & von Kondratowitz, H. J. (2002) The relevance of the family network for the quality of life of elderly people: comparing societies and cultures. *Zeitschrift fur Gerontologie und Geriatrie*, 35:(4), pp. 335-42
- Uhlenberg, P. & de Jong Gierveld, J. (2004). Age-segregation in later life: an examination of personal networks. *Ageing & Society*, 24, 5-28.
- Valentine, G. (2008). Living with difference: reflections of geographies of encounter. *Progress in Human Geography*, 32:(3), pp. 323–337
- Walker, A. (1996) *The new generational contract: intergenerational relations, old age and welfare*. London: UCL Press
- Williams, A. & Nussbaum, J.F. (2012). *Intergenerational Communication Across the Life Span*. Routledge: New York.
- Wurtele, S.K. (2009). 'Activities of Older Adults' Survey: Tapping into Student Views of Elderly. *Educational Gerontology*, 35, 1026-1031